

Роздуми про яскраве життя 3. Стахів [І. 2026]

“ЕРКО”: Северин Мстислав Палидович

[Президент КЛК 2000-2016]

*Спортсмен/Лещетар-Шансонье-Пластун
Чорноморець-Громадський та політичний діяч*

(17 березня 1938, с. Гостів— 16 січня 2025,
похований в Гантері, Нью-Йорк),

**« Ціле моє
життя було пов'язане з
Україною»**

Короткий життєпис

Народився у Львові. Батько Северина, Мирон, був диригентом і музикантом в оркестрі, композитором, а мама, Володимира – артисткою, співачкою і танцівницею у Львівському оперному театрі. Наприкінці II Світової війни, коли наступали большевики, сім'я Палидовичів подалася на Захід, опинившись у німецькому концтаборі, звідки їх звільнила американська армія. У 1949 році Палидовичі емігрували до США. Спочатку батьки працювали на різних важких роботах. Згодом життя

налагодилося. У 1958 році Северин Палидович одружився з коханням свого життя – Ольгою Тамарою Кулик яка народила доньку Володимирі (1959 р.) і сина Северина-Богдана (1962 р.).

Будучи винятковим студентом та спортсменом, він навчався в Єйльському [Yale U.] університеті. За професією він був педагогом, за інтересами – пластуном, спортсменом, музикантом та громадським активістом.

Ерко виявив здібності до лінгвістики та отримав ступінь магістра в Дартмутському [Dartmouth U.] університеті. Він був педагогом, викладав російську та німецьку мови в гімназії Кліфтона, штат Нью-Джерсі, а

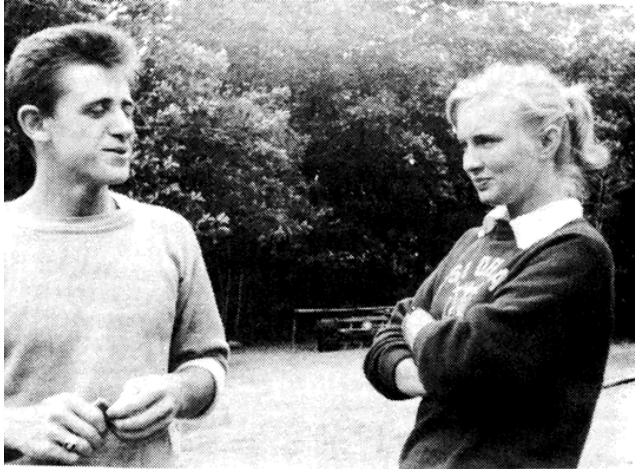
згодом став директором середньої школи Кліфтона.

У нього залишилися донька Володимира Рипник та син Северин ('Ері'), а також шестеро онуків. Він був похований поряд зі своєю дружиною Олією та батьками на родинному приватному кладовищі в його улюбленому Гантері. Оля померла у січні 2011 року

Лиш "Ерко"

Минув рік відтоді, як Ерко помер, і його смерть викликала багато спогадів про епоху, в якій ми жили, та багато радісних моментів, які ми пережили разом з ним. Але епоха Ерка має для нас набагато ширшу перспективу та значення. Наші зв'язки вже були міцними, заснованими на нашому спільному розумінні патріотизму та любові до України, які були сформовані нашими батьками та зміцнені в Пласті та інших інституціях.

Ерко зміцнив ці зв'язки своїм унікальним даром гумору та музики, який тримав нас разом протягом 60 років. Дружба приходить і минає – харизма Ерка була тим додатковим клеєм, який тримав багатьох із нас разом протягом десятиліть.

Ерко Палидович
Оля Кулик – Палидович

Таку людину зустрічаєш лише раз у житті — харизматичного, сміливого, цікавого, зухвалого, завзятого та нетерплячого — і починаєш думати, яким би було твоє життя без нього. Усі знали його просто як «Ерко» — і друзі, і знайомі.

Як і майже для кожного з нас, пріоритетами Ерка були його сім'я, його професія та турбота про Україну. Але що запалювало його життя була музика, лещета та його пластові друзі «Чорноморці». У випадку Ерка, ці три головні особисті пристрасті часто перетиналися.

Звичайно, Ерко мав недоліки — ніхто не ідеальний, — але його натура була такою, що його численні позитивні якості значно переважували негативні.

Він був відданий своїй родині, але ним кермували життєві запали — діаграма Венна, яка структурувала його життя, пов'язане з лещетарством (лижним спортом), музикою, Пластом та Україною. Якби в Ерка був сімейний герб, на ньому були б зображені гітара, лещета, пластова лілейка та якір.

Ерко мав складну особистість — сильну, вимогливу та енергійну сторону, яку він уділичив від своєї вольової матері Володимири та батька Мирона, що є рисою сильного провідника. Але він також був цікавим, гумористичним

і, найголовніше, романтиком. Це було виразно, з вибору пісень, які він обрав для запису, про його любов до України та дружини Олі.

Багато можна дізнатися про життя людини за її друзями, піснями, які вона співала, та речами, якими вона занималася. Для всіх наших друзів протягом усього життя Ерко став спільним знаменником у всіх наших веселих стосунках. Він приніс у нашу команду унікальну зухвалу сміливість, радість та дух, які заразили всіх нас. Важко уявити, наскільки нудним і монотонним було б наше життя без нього.

Він був відданий Україні та, зокрема, не любив непатріотичних осіб українського походження. Ерко був хоробрим, сміливим, відважним і схильним до ризику, і не терпів дурнів і шарлатанів – і якого ти хотів мати поруч, коли йдеш темною алеєю вночі в незнайомому місті.

Часто Ерко телефонував і залишав замітку, **«grimni meni v drit»**, що означало *«подзвони мені, бо я хочу поговорити з тобою про щось важливе»*. А з Ерком завжди були справи, які потрібно було обговорити, спланувати та виконати. Таким чином, він зміг здійснити багато дій зі своїм широким колом друзів.

Ерко понад усе цінив лояльність. Він був вірним своїм друзям і очікував цього у відповідь. Він виявляв цю довічну вірність своїй батьківщині, Україні, та організаціям, з якими був пов'язаний – Пласту, Чорноморцям, Карпатський Лещетарський Клуб [КЛК] та Український Конгресовий Комітет Америки [УККА], бо саме через них він демонстрував свою відданість Україні.

Але найбільше він виявляв свою любов до України через свої пісні. Це були пісні туги та смутку за землею, яку він був змушений покинути. Були патріотичні пісні про свободу та боротьбу. І завжди, пісні про кохання, пристрасть, тугу та поминання. Одна з його улюблених записаних пісень була **‘Поговоріть зі мною по українськи’**. Він хотів розмовляти з нами українською мовою щоб не забувати нашої мови. <https://www.youtube.com/watch?v=v8QKXZJS9qs>

Поговоріть зі мною по-
вкраїнськи,
Я так давно живу на чужині.
А погляд ваш неначе материнський
І щось у серці стиснулось мені.
Ну, як там вдома? Чи цвіте
калина?

Чи пахнуть чебреці і спориші?
Мене забула, мабуть, Україна,
Яка живе, живе в моїй душі.

Коли птахи летять у піднебесні

В краї, де Україна і весна,
До них я посилаю своє серце,
Рятунку від журби мені нема.

Чому в житті, чому в житті так
вийшло - Ридає ностальгія в
чужині. Є дім і сад, і
зацвітають вишні,
Але додому хочеться мені.

Є дім і сад, і зацвітають вишні,
Але додому хочеться мені...

Спортсмен і Лещетар Ерко

Severin Palydowycz (1964-1971).

Ерко мав багато талантів, деякі з яких були надзвичайними – у музиці та спорті. У молодості він досяг успіху в кількох видах спорту – тенісі, волейболі, баскетболі та лещета [лижі]. Але його сильною та улюбленою стороною були лещета. Він грав у баскетбол за команду першокурсників Єльського університету.

Він тренував теніс у гімназії, а також футбол, де його команди вигравали регіональні та стейтові (Ню Джерзі) чемпіонати. Його рекорд як футбольного тренера становив 92-14.

Але особисто він досяг успіху в лещетарському спорті, бо це був вид спорту, який він любив найбільше. Це був вид спорту, який поєднував стиль, пристойність, хоробрість та радість змагання з природою. Ерко був схильний до ризику, і лещетарство стало ідеальним виходом для цієї домінуючої риси характеру.

Любов Ерка до лещетарства тривало 70 років. Для Ерка лещетарство втілювало чарівні моменти на природі – саме так він уявляв собі перших лещетарів у Карпатах під час заснування КЛК у 1924 році. Кожної зими, ми з Ерком відживали ті моменти серед його улюбленої гори 'Гантер' [Hunter Mountain- Мисливська Гора] посеред гір Катскілл у верхній частині штату Нью-Йорк

Протягом кількох років після прибуття до Америки після Другої світової війни (1949-52), українські іммігранти до Нью-Йорку почали шукати місця для літнього відпочинку в горах. Гори Катскілл, що знаходяться за 150 км на північ від міста, нагадували Карпати, які вони залишили позаду. Висота гірських вершин змінювалася від 600 до 1400 м.

Гантер, штат Нью-Йорк, та його гори стали улюбленим місцем для

українців, які цікавилися лещетарством. Саме там вони будували свої літні будинки, лижні шале та свою церкву [1962] і потужний культурний центр, де художники та музиканти виступали в «Гражді» через ціле літо.

Серед перших родин, які там оселилися, були Кобзари, Кулики та Палидовичі. Юрій Кобзар та Ерко стали постійними лещетарями на Гантерській горі з моменту їх відкриття в 1959 році. Пізніше, Юрій став багаторазовим чемпіоном КЛК, і після – університетським тренером лещетарства. Ерко збудував свій гірсько-лещетарський шале, і там виховував свою сім'ю та забавляв своїх численних друзів. Ерко був надзвичайно товариським і гостинним, і щоразу, коли б ми не вступили до нього в Гантері, нас завжди тепло вітав та пригощав тацею його улюблених закусок, сала та пляшкою горілки або віскі.

Ерко любив пісні, що нагадували йому Карпати, і про те, що йому вдалося знайти подібне середовище в горах Катскілл, 100 миль на північ від Нью-Йорку.

Вид на гору Гантер [Мисливська Гора] з балькону Ерка гірськолижного шале.

Саме там він проводив літні вихідні з родиною та лещетарував з ними від листопада до квітня. Пісні «Ой Смереко», «Смерекова хата», «Де гори Карпати», та інші, займали особливе місце в його серці, бо вони нагадували йому Галичину – про пісні та культуру племен, що

населяли Карпати. У його пісні відчутний шляхетний сум і туга за Батьківщиною.

Ерко почав лещетарувати на горі Гантер у 1960 році, перший рік по відкритті, разом зі своєю дружиною **Олею**, коли там був лише один підйомник і жодного обладнання для штучного снігу.

Невдовзі після цього, у 1962 році, Ерко став інструктором у лещетарській школі **Карла Платнера**, поки Платнер не пішов на пенсію у 1995 році. Платнер був членом національної лещетарської команди Австрії та чемпіоном світу з швидкісного спуску [downhill] в 1951-52 році. Він став близьким другом Ерка та його друзів-чорноморців.

[Ерко та Карл Платнер, 2000]

Ерко був дуже елегантним лещетарем – стиль, який він сформував наслідуючи Жана Клуада Кіллі та Стайна Еріксона, обох олімпійських чемпіонів. Але також був дуже сміливим та відважним лещетарем, майстерно долаючи найстримкіші та найкрутіші олімпійські схили та лещетарські зїзди і траси.

Протягом 50 років [1977-2024], Ерко та його лещетарський шале у Гантері, разом із шале Ореста Федаша і Юрка Гука, був центром щорічного **'Зимового походу**

Чорноморців' в Гантер, де у лютому, 20-30 пластунів-Чорноморців збиралися, щоб провести тиждень на лещетах та співу з Ерком. Протягом цих років до Чорноморців приєдналися багато українських дипломатів з посольства у Вашингтоні та ООН, серед яких був посол Др.Юрій Сергєїв.

Чорноморці, без перерви, провели свою щорічну Зимову Похід до Гантеру, навіть під час найгіршого періоду спалаху Ковиду.

У період, коли Ерко був головним інструктором лещетарської школи на горі Гантер, наша група чорноморців приїжджала на початку тижня, щоб ми могли лещетарувати відносно вільно, без маси вихідних. І Ерко зізджав з нами щодня з 9:00 до 15:00 і навчав нас як групу. Часто

нас бачили, як ми спускалися з гори довгою верею з 20 лещетарів, слідуючи за Ерком і намагаючись копіювати його елегантний стиль.

Протягом 70 літь лещетарства, Ерко катався з багатьма керівниками Карпатського Лещетарського Клубу

[КЛК], такими як , "ГоГо", 'Куба', 'Сват', ' Джуньо', і 'Цюха'. Вони відродили КЛК ще в Баварії в 1947 році, коли жили в таборах для біженців після Другої світової війни, і одночасно заснували старшопластунський курінь "Бурлаки".

Сучасна ера
1984-2024

6 КЛК
президентів
1999
75-річчя КЛК

Віра Попель - Юрій "Куба" Купчинський - Роман "Сват" Гавриляк - Юрій
Попель - Володимир "Дзуньо" Гнатківський - Северин "Ерко" Палидович

Від них Ерко дізнався про історію заснування КЛК у Львові в 1924 році та про членів які створили клуб. Багато з них були пластунами. Ерко дізнався, що Роман Шухевич та його брат Юрій, обидва 'Чорноморці', були серед перших членів і змагунів КЛК, і що багато чемпіонів в період 1925-39 років були Чорноморцями - найвідомішим був Роман Рибачек, як багаторічний чемпіон - як у 'крос'-лещетарство так і в спусках.

У США в 1953 році, вони провели перший лещетарський чемпіонат КЛК на горі Вайтфейс [Whiteface Mountain, NY], де пізніше проходили олімпійські змагання під час зимових Олімпійських ігор 1960 року.

Ерко безпосередньо співпрацював з КЛК недовзі після здобуття Україною незалежності, коли стало відомо, що КЛК віродився у Львові, 1989р.

*[Юрій Попель та Ерко біля реєстрації КЛК
лещетарських змагань
2000 р]*

Юрій Попель, племінник Ерка, який тоді був президентом КЛК та колишній голова Краєвої Пластової Старшини, США, попросив Ерка

допомогти йому пожертвувати лещетарське спорядження віродженому клубу.

**Ерко з КЛК змагунама,
[Драгобрат, 2008]**

Юрій і Ерко здійснили кілька поїздок,

починаючи з першого візиту Попеля в 1991 році щоб налагодити зв'язки з членами клубу та пожертвувати спорядження та гроші на їхні потреби. Юрій Попель, пластун - «Бурлака», був президентом КЛК з 1988 по 2000 рік, а потім Ерко з 2000 по 2016 рік.

**Зенон Стахів (референт
лещетарства США), Олена
Паньків (президент КЛК-
Львів), Ерко (президент
КЛК- США). Драгобрат,
2008р.**

Протягом тривалої
співпраці Ерка з КЛК, він
завжди був готовий
допомогти в організації
лещетарських змагань та

заходів на гірськолижному курорті Гантер-Маунтін. Він очолював і
ініціював організацію лещетарських змагань понад 20 років.

Ні Юрій Попель, ні Ерко не змогли б досягти
зростання та успіху КЛК без допомоги
Ореста Федаша. Орест був ланковим
лещетарства КЛК протягом свого довгого
35-літнього перебування на посаді, яке
закінчилося у 2025 році, і відіграв важливу
роль в організації всіх заходів, пов'язаних із
щорічними лещетарськими перегонами.

[Орест Федаш і Ерко, КЛК Змагання 2009]

За часів президентства Ерка, членство КЛК подвоїлися, а фінанси
зросли вдсятеро. Зазвичай у перегонах брали участь 75-100
лещетарів усіх вікових груп, а понад 200, включаючи членів сімей,
брали участь у бенкеті на горі Гантер після перегонів. КЛК також
продовжував організовувати свої щорічні чемпіонати з тенісу на
Союзівці під керівництвом Юрія Попеля та Івана Дурбака, колишнього
п'ятиразового чемпіона з тенісу.

Безсумнівно, успіх та значне зростання КЛК протягом періоду 2000-2020 років значною мірою зумовлені також невпинною адміністративною допомогою трьох ключових жінок: Віри Попель, Аді Федаш та Христі Клюфас.

КЛК Керівництво 2010 [Андрій Гадзевич, Віра Попель, Ерко, Адя Федаш, Юрій Попель, Христя Клюфас, Іван Дурбак, Орест Федаш]

У 2010 році «Ерко» був нагороджений медаллю Президента України за державну службу.

Посол України до ООН Юрій Сергєєв (при мікрофоні) вручає Еркові Палидовичеві нагороду від Президента України Віктора Ющенка. Посередині: дружина Посла Наталія. Усі фото: Рома Гадзевич

Нагороду вручив посол ООН Юрій Сергєєв під час бенкету КЛК на горі 'Гантер'. Нагороду було вручено за багаторічну роботу та співпрацю з Карпатським Лещетарським Клубом (КЛК), а також за діяльність в

українській громаді, коли Ерко обіймав посаду голови Українського Конгресового Комітету Америки (УККА-Нью-Джерсі) в розпал Гельсінського дисидентського руху.

Ерко виховав у своїй родині три покоління чемпіонів-лещетарів: сина Ері та доньку Володзью, а також їхніх дітей. Усі діти та онуки вигравали чемпіонати на всіх вікових рівнях і до дорослого віку.

Три покоління лещетарів Палидовичів: Ерік, Ерко, Ері [2008]

Має існувати якийсь невидимий генетичний зв'язок між поколіннями пластунів-Чорноморців – від засновників у 1927 році, таких як Роман Шухевич, до Ерка і далі. Бо всі вони любили спорт і лещетарство. Ерко

не знав до значного пізнішого часу, що багато чорноморців також були чемпіонами КЛК з лещетарського спорту в період 1927-39 років.

*Львів-Замарстинів, 1936 р.
Роман Рибачек на трасі плоского бігу.*

Роман Шухевич та його близька група, включаючи його молодшого брата Юрія, були завзятими лещетарями та стали членами першого КЛК, заснованого в 1924 році. Кілька з них виграли чемпіонати КЛК [1928-39], серед них

Роман Рибачек, Дмитро Грицай

[Генерал-хорунжій УПА] та Іван Равлик, включаючи Романа Шухевича. Усі вони були завзятими спортсменами, і змагалися за КЛК.

Богдан Кравців писав про перемогу Романа Шухевича в лещетарських гонках [cross-country] у 1933 році. А пізніше того ж року Шухевич очолив відкриття «Запорізькі

В пізніших лещетарських змаганнях у 1933 р. здобуває перше місце в бігу сеньорів, цього ж року веде дефіляду змагунів під час Запорізьких Ігор на площі Сокола-Батька. Богдан Кравців про «спортову добу» Шухевича цитує характеристичні й пророчі слова однієї із змагунок:

Ігришця », де він також був офіційним судею легко-атлетичних змагань .

Протоколи засідань Чорноморців 1929

сходин №11 (13 жовтня 1929 р.)

У протоколі читаємо такий запис: „Євген **Полтонюк** **реферує справу лещат**. Дошки на лещата можна буде купити за суму около 30 злотих, в'язання около 15 злотих. Якщо може, нехай від листопада складає гроші на лещета”.

Протокол №12 (10 листопада 1929 р.):

- **Число 4. „Утворено спортової кружок, в склад якого увійшли Роман Рак, Роман Шухевич, Анатоль Ярославич, Петро Галібей і Євген Полтонюк”.**
- **Число 5. „Утворено лещетарський гурток із проводом Ольгена” [Полтонюк].**

«Чорноморці» на лещетах
Фото: М. Калинич

З цих «протоколів» їхніх сходин 1929 року зрозуміло, що пластуни «Чорноморці» тієї епохи [1927-39] були дуже активними у спорті, а також у лижному спорті. А їхні члени, які змагалися переважно від імені КЛК, виграло багато чоловічих чемпіонатів – найвідомішим серед них був **Роман Рибачек**, який вигравав як лижні перегони, так і гірськолижні змагання протягом 10-річного періоду з 1928 по 1938 рік.

Чорноморці на лещетах: Баварія, 1948

І цей інтерес до лещетарського спорту серед 'Чорноморців' перенісся в табори біженців в Австрії та Німеччині, після війни, та в Америку, хоча 'Бурлаки' відродили КЛК в Америці.

Серед перших учасників першого чемпіонату КЛК в Америці [1954] були Бурлаки та Чорноморці.

1954 р. Перші лещетарські змагання КЛК у США на 'Whiteface Mountain', штат Нью-Йорк

Учасники перших лещетарських змагань у Америці, Ваїт Фейс, 1954 р.
Зліва: **Юрій Купчинський**, Володимир Логун, Любомир Кузик, Тадей Геців, Н.Н., Степан Мазяр, Богдан Янів, Юрій Квзик, Н. Стахнів, Н.Н., Роман Качмар.

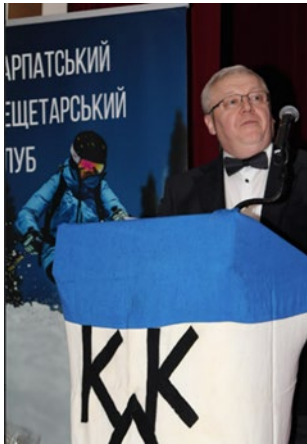

Зліва: **Нестор Кольцо**, **Богдан Курилко**, **Ігор Білинський**, **Олег Лисяк**, **Орест Слупчинський**, Н. Нагурко, Теодор Ступницький, Роман Волчук.

У 1975р. КЛК назвав трофей на честь Чорноморця **Романа Рибачека**. А потім, пластун **Борис Гудзяк** [нині архієпископ] вилучив трофей після того, як три роки поспіль вигравав чоловічий трофей [1978-80].

Старший пластун, Борис Гудзяк, Пластовий курінь «Орден Хрестоносців»

6 грудня 2024 року, Карпатський Лещетарський Клуб (КЛК) Америки та Канади нинішній **президент КЛК, Петро Лівча** [ліворуч], відкрив святкування сторіччя в Українському центрі у Віппані, штат Нью-Джерсі, разом із **канадським президентом КЛК Ігорем Чумою** [праворуч]. Обидва президенти були дуже

близькими та давніми друзями Ерка.

Понад 100 членів взяли участь в офіційне вшанування заснування спортивного клубу у Львові в листопаді 1924 року. КЛК було засновано того ж року, коли перші зимові Олімпійські ігри відбулися в Шамоні, Франція, у січні-лютому 1924 року.

Зібрання багатьох довго-літних членів КЛК, деякі з понад 70 років активного членства, були раді почути кілька слів від **Северина «Ерка» Палидовича**. Наближаючись до 87-річного віку, він сказав, що радий бачити, що організація, яку він очолював протягом 16 років [2000-2016], не лише вижила протягом 100 років через багато перешкод, але й процвітає з новим поколінням активних керівників і змагунів .

Це, на жаль, мало бути останнє зібрання КЛК Северина Палидовича, оскільки він помер через місяць, 16 січня 2025 року.

5-8 лютого 2026 року Чорноморці святкуватимуть свій 50-й щорічний "Зимовий [Лещетарський] Похід" до Гантера. 50-й З'їзд буде присвячений Еркові, якому вдалося взяти участь у 48 таких лещетарських зустрічах, і ми отримали величезне задоволення від кожної зустрічі проведеного з ним. Десятиліття веселих вечорів проводилися в Ерка шале, котрий став його і

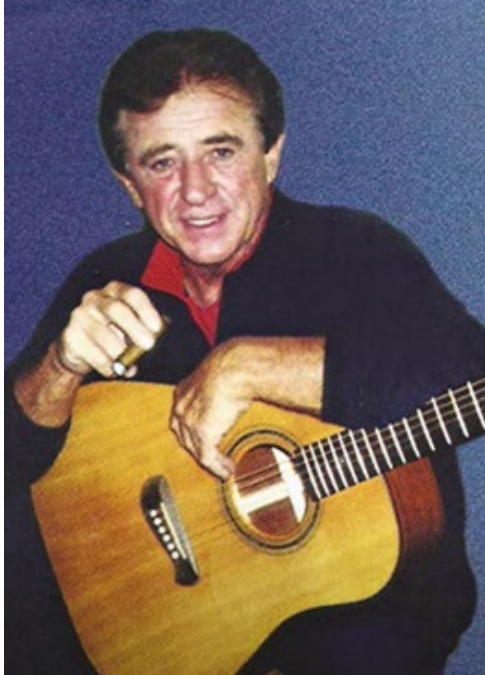
наш лещетарський музей, чиє історичне коріння сягає часу заснування КЛК у 1924 році та заснування «Чорноморців» у 1927 році.

Чорноморці пишуть листа Путіну

48-ий Зимовий Похід Чорноморців
Гантер, Нью-Йорк, 11.ІІ.2024 р

**Остання зустріч Ерка з друзями, Чорноморцями, на горі Гантер, 2024
рівно через 100 років після створення КЛК у 1924 році**

Шансонє Ерко

Що так шансонє? Перш за все, це співак і автор пісень, виконавець, який пише та співає шансони – пісні, що поєднують мелодію з розмовними текстами та часто гумором. Він також є актором кабаре, який виконує балади, часто дотепні або сатиричні. А часом шансонє виступає як соціальний та політичний голос, відіграючи значну роль у розвитку національної ідентичності та суспільної свідомості через свої патріотичні пісні. Ерко сміло виконував усі три ролі.

Пісні Ерка були його способом зв'язати всі речі, які він любив. Це був його спосіб спілкуватися з нами і виражати свої внутрішні думки та почуття. Він співав патріотичні пісні, пісень про Карпати, які він так любив, і Пластові патріотичні пісні, які він навчився біля ватер на

багатьох таборів. Ерко залишив нам 8 дисків із записаною музикою на згадку про нього, і щоразу, коли ми слухаємо його пісні, вони пробуджують приємні спогади наших веселих спільних часів з Ерком.

“Найдорожча для мене батькова пісня – «Конвалії білі». Цією піснею я назвав свій перший компакт-диск” нагадаючи спогади про наш радісні спільні моменти.”

https://www.youtube.com/watch?v=Cv_dPBkp010

Щоб зміцнити повагу Ерка до батька та музичну спадщину, яку той передав синові, Ерко заспівав одну зі своїх улюблених пісень –

призначена батькові: «**Батькова пісня**».

<https://www.youtube.com/watch?app=desktop&v=CPwU9jBMBY8>

Музичні таланти Ерка виявилися дуже рано в дитинстві, коли він навчився грати на губній гармошці підчас Другої Світової Війни. У підлітковому віці він виріс в епоху 'рок-н-ролу' та став шанувальником 'бугі-вугі', як-от «Chattanooga Shoeshine Boy», яка характеризувалася

повторюваними, драйвовими та бадьорими ритмами фортепіану. Щоб заробляти на життя в коледжі, він грав на різних інструментах у рок-н-рольному гурті.

Ерко забавляє гостей у своєму шаленому музеї лещетарства

Він любив сидіти з гітарою серед друзями та співати пісні, які ми знали, а також нові, які він чув багатьма різними мовами — німецькою, італійською, російською та українською. Багато з них були гумористичними адаптаціями, які ми

підспівували та сміялися. Він мав цей унікальний дар — приносити радість і сміх щоразу, коли він з'являвся, підчас імprovізованих виступів.

Тим не менш, протягом десятиліть, що ми його знали, Ерко розважав нас своєю гітарою та гармошкою на кожній зустрічі, яку ми з ним проводили; на кожні ватрі та пластовому таборі, і на кожному пікніку.

Стьопа Касяненко та Саша Юшкін, Гантер, 2018

Але найбільше ми збиралися щозими лещетарувати з Ерком протягом 50 років. І в його шале ми співали під його гітару та акордеони досвідчених чорноморців та їхніх друзів, таких як Стефан Татаренко, Саша Юшкін та Стьопа Касяненко.

Більше того, Саша був нащадком Донських Козаків, а Стьопа — справжнім Запорізьким Козаком. І вони грали музику разом з Ерком до ранку.

Стефан Татаренко (помер 2009), Саша Юшкін, Ю. Крижанівський, Т. Костюк, Ю. Денисенко [Ореста Федаша шале, Гантер, 2005]

Ми знали його пісні, бо вони були поєднанням старих українських

пісень зі Львова до Другої світової війни та пісень з України 1960-х, 70-х та 80-х років. А також великої дози сучасних рок-н-рольних пісень з нашої нової країни. Нам було дуже весело, бо «виступ» Ерка все був кабаре-шоу пісень, перемежованих кумедними жартами та імітаціями з італійським, німецьким та російським акцентами. Він мав унікальний талан розвеселювати своїх друзів.

Здобуття Україною незалежності у 1991 році змінило все для Ерка. Вперше після виселення його родини у 1944 році, Ерко відвідав Львів і закохався у місто своїх батьків, його музичну спадщину та улюблені Карпати. Він відчув чари Львівського оперного театру, привабливість сцени, тужливі пісні та танго Богдана Веселовського. Він повернувся, сповнений енергії. У ньому прокинулася давно дрімаюча, нездійснена мрія, і розпочав новий етап у своєму житті – створення музичних дисків та виступи на сцені.

Його давня, здебільшого прихована мрія піти слідами батьків стала реальністю. Перетворення з професійного педагога на «шансон'є».

За ще одним дивним збігом життєвих обставин, Ірена Чума, мати одного з найкращих давніх друзів Ерка, Ігоря Чуми, написала музику до трьох пісень, що символізують тугу за старим довоєнним Львовом батьків Ерка. Це пісні «Львів», «Львів уже

спитав» та «Підзамче», які Ерко записав на свої диски.

Ерко та Ігор Чума співають імпровізованим дуєтом пісню Ірени Чуми "Львів" 2019

<https://www.youtube.com/watch?v=05U6v-Ge3n4>

Ще один дивний збіг щасливих та непередбачених обставин – Ігор – сам музичний талан і висококласний лещетар з Канади, який вигравав кілька чемпіонатів КЛК, та є президентом канадського КЛК, тоді як Ерко обіймав посаду президента КЛК з 2000 по 2016 р..

У 1994 році у палаці архітектора в Києві відбувся перший концерт Северина Палидовича в Україні. Цього ж року Ерко записав перший диск з українськими піснями. Ерко виконує народні пісні, власні пісні, багато пісень Веселовського, Гайденка, Крищенка, Гаденка, Гіги.

Ерко випустив компакт-диски: «Конвалії білі» (1997), «Будьмо ще хоч раз!» (2000), «Ціле моє життя» (2002), «Коли б я мав» (2003), «Львів вже спить» (2005), «Тільки тобі» (2006), «Поговоріть зі мною по-українськи» (2010). «Конвалії білі» були присвячені його батькові, і перша пісня, записана на цьому диску, була написана його батьком. Ерко виступав на концертах у Києві, Львові, Івано-Франківську.

В інтерв'ю Ерко сказав, що *“Найдорожча для мене батькова пісня – **«Конвалії білі»**. Цією піснею я назвав свій перший компакт-диск. Щодо моїх пісень, то це «Чорноморське танго», «Чорноморці-хлопці», «З тобою завжди, як у раю».*

Ерко згадує: *“Коли я відвідав Львів, Олександр Зелінський, автор багато пісень, відвідав мій концерт. Ми стали друзями, і він спеціально для мене написав пісню **«Поговоріть зі мною по-українськи»**. Коли я заспівав цю пісню в Америці, то в залі не було жодного глядача, котрий не витирав би сльози на очах.”* [Ерко Поговоріть зі мною по українськи](#)

‘Ерко’ і ‘Бонді’

Пізніше в житті Ерко знову відкрив для себе тужливі пісні та танга **Богдана ‘Бонді’ Веселовського**, хоча на початку кар'єри Веселовського він був авангардним джазовим музикантом у Львові до Другої світової війни. Ерко записав 17 пісень Б. Веселовського і назвав диск **«На хвилях кохання»**.

Ерко давно мріяв виступити в Оперному театрі Львова – на тій сцені, де колись виступали його батьки. У травні 2016 року Ерко здійснив свою мрію. У Львові відбувся благодійний концерт під назвою **«Від Веселовського до Ерка»**. У тригодинній концертній програмі прозвучали романси і танго Б. Веселовського, пісні Мар'яна Гаденка, Степана Гіги, а також авторські пісні Ерка. Кошти, виручені від продажу квитків та компакт-дисків Ерка, були перераховані на лікування воїнів АТО, які перебувають у Львівському військовому госпіталі.

Під час приїзду до Львова у лютому 2016 року в одному з інтерв'ю Ерко сказав:

«Я колись не міг повірити, що після розпаду Радянського Союзу зможу бути в незалежній Україні. І фантастична річ, я зможу виступити на тій сцені, на якій колись співали мої родичі, зокрема, мама. В дитинстві я по тій сцені бігав, бо ми мешкали біля оперного театру і щодня ходили з мамою на репетиції»

Справжній джаз лунав на вулицях Львова ще у міжвоєнний період, але недовго – затих з приходом радянської влади. Люди прагнули розваг. У кав'ярнях, кнайпах, кінотеатрах та парках звучали модні європейські ритми, принесені з-за океану: танго, фокстрот та вальс-бостон. Місто Лева дивувало бурхливим світським життям. Утім не до веселощів було тільки українцям, оскільки на той час Львів був повністю полонізовим. Українцям доводилося творити свою самобутню культуру всупереч тогочасним обставинам. І от для того, щоб якимсь чином протистояти розвитку польської культури – проукраїнська молодь створила «Ябцьо-джаз», музиканти якого починають творити патріотичний український джаз.

Колектив Яблонського виник в середовищі української патріотичної інтелегенції. Леонід Яблонський – киянин, син полковника УНР, Анатолій КосАнатольський – теж син полковника, серед інших родичів – знамениті адвокати, лікарі і дипломати. Мозговим центром «Ябцьо-джазу» був Богдан («Бонді») Весоловський – з родини провінційних політиків і паралельно з музичними практиками він здобув юридичну освіту і теж готувався до політичної кар'єри та солістка-вокалістка Ірена Андерс (у дівочстві Ірина Ярославич, артистичний псевдонім Рената Богданська).

У довоєнні роки, коли слава Веселовського у Львові досягла свого апогею, Ерка батьки які самі були театральними артистами, безперечно знали про Веселовського, адже він грав у багатьох кафе та кабаре Львова, навчаючись на юридичному факультеті Львівського університету.

‘Бонді’ – псевдонім Богдана Весоловського, батька української естрадної музики, автора багатьох танцювальних шлягерів (танго,

вальсів, фокстротів), ліричних пісень та романсів. Він став відомим завдяки своєму великому хіту 1937 року, «Прийде ще час». Танго з такою назвою стало творчим вибухом і принесло шалену популярність Богданові Весоловському.

«Лети, тужлива пісне», яка стала однією з найулюбленіших пісень українців за океаном, таким собі ліричним гімном для багатьох українців за кордоном. Вона була записана на одній з перших платівок Б. Весоловського у 1951 році в Канаді.

Богдан
Весоловський та
Ірена Яросевич

*у Зелеманці (біля с.
Гребенів Сколівського
р-ну Львівської обл.)*

Танго «Прийде ще час» було написане як інструментальний твір, без слів, Богданом Весоловським 15 серпня 1936 року. Першим виконавцем танго «Прийде ще час» був джаз-колектив «Ябцьо-джаз» Леоніда Яблонського, до складу якого, окрім самого Яблонського («Ябця»), входили Богдан Весоловський («Бонді»), Анатолій Кос-Анатольський, Степан Гумінілович та Ірена Яросевич («Рена»).

<https://www.youtube.com/watch?v=5bfBRn5fRLk>

На концерті, який відбувся у малому залі Музичного інституту у Львові, 1 травня 1936 року. У програмі виступав однокурсник Ірени, Юрій Шухевич, брат Романа Шухевича, який теж навчався в інституті (клас фортепіано). На концерті Юрій Шухевич співав романси Лопатинського «Сам на березі лежу» та «Журба», а Ірена Яросевич - «Сирітка на зірки дивилась» та «Цвіти ще трошки».

https://www.youtube.com/watch?v=pd_o9JLJr6w

За час незалежності України Ерко мав поодинокі концерти у Києві, Львові і Новому Роздолі. Він також виступав на багатьох українських фестивалях у США разом з **Людюю Грабовською**.

[Концерт, Львів 2008]

Ерко в інтерв'ю після концерту згадав про свої ранні музичні початки:

“Серед моїх родичів були музиканти, співаки, танцюристи. Батьки працювали у театрі. Вони хотіли, щоб я теж став музикантом. Батько дуже хотів, щоб я навчився грати на скрипці, але я то не любив. Він віддав мене на лекції до відомого композитора з Буковини Бориса Кудрика. Наука просувалася дуже тяжко. Може, я би грав, якби не було нот. Я дотепер не вивчив нотну грамоту, хоча записав понад 130 пісень. Кудрик постійно називав мене насінням сатани, бо я йому завжди збитки робив. Пригадую, що він обігрівав кімнату пічкою з кахлю. Одного разу я щось там підкрутив і припалив йому обличчя і волосся. А моє навчання грі на скрипці закінчилося тим, що я її спалив. Донині пам’ятаю, як мене боліло одне місце після цього вчинку”.

“Змалку я бував у пластових таборах (курінь «Чорноморці») і постійно відповідав за ватру, а ще – грав на гітарі і співав. Під час горбачовської перебудови один мій приятель каже: «Ерку, ти мусиш записати ті пісні, бо вони будуть втрачені». А тоді ще ніхто не записував пісні Веселовського. Я почав вагатися, адже треба було вчити кожну пісню, але таки наважився, і 1994 року у палаці архітектора у Києві відбувся мій перший концерт. Я вийшов на сцену і зрозумів, що не знаю слів. Але переді мною сиділи жінки, котрі знали всі слова, а я за ними співав. Перший мій запис був зроблений на аудіокасеті. За один день я записав 24 пісні. На студії думали, що я вар’ят, бо дехто одну пісню записує тиждень. Касету назвали «Ерко з Ерком». Пізніше я почав записувати пісні на диски. Всі диски записав в Україні.”

Після запису свого першого диску в Києві в 1994 році його назвали 'шансон'є'. Його музика нагадувала пісні до Другої світової війни та танго ритми Львова і Богдана Веселовського.

Ерко явно успадкував свої музичні таланти від батьків. Батьки Северина працювали у Львівському оперному театрі — тато був диригентом і музикантом в оркестрі, композитором, а мама — артисткою, співачкою і танцівницею.

З однієї з поїздок Ерка до України, де він випустив новий диск десь у 1996 році, він заспівав нам один з головних популярних пісень Степана Гігаса в Україні, тоді ще «Яворина». Вона стала однією з улюблених пісень Ерка, бо поєднувала його постійні почуття заслання, любові та туги за Україною з однією з пісень Веселовського, яку він вперше почув на пластові ватрі, коли був юнаком — **'лети тужлива пісня'**. Ми всі були у заслання з нашої коханої України, і пісні Ерка зворушливо нагадували нам, що означає бути відірваним від країни, яку він любив.

Невдовзі після цього, мені випала нагода приєднатися до команди Світового банку, створеної для «Врятуймо Аральське море» [Save the Aral Sea]. Протягом трьох років ми подорожували до кожної з постраждалих країн — Казахстану, Узбекистану, Киргизстану, Туркменістану та Таджикистану.

Під час однієї з моїх поїздок у 1998 році я взяв із собою диск Ерка з піснею «Яворина» та подарував його одному з етнічних українців, який координував з нами роботу в Групі басейну Аральського моря, створеній у Ташкенті. Наступного ранку під час перерви на каву він увімкнув місцеву радіостанцію і, на мій величезний подив, вони заграли версію «Яворини» у виконанні Ерка - у Ташкенті !

У деяких із них були сяючі очі, бо вони також зрозуміли, що самі жили на заслання. Важливо зазначити, що хтось на радіостанції самостійно вибрав цю пісню з 16 на диску.

Пізніше вони повели мене до школи імені Тараса Шевченка, де кілька вчителів змогли поговорити зі мною українською мовою. Після цього, коли ми поїхали до самого Аральського моря, щоб розробити плани відновлення цінних дельтових екосистем річок Сирдар'я та Амудар'я, що вливаються в Аральське море, я зміг відвідати дуже скромний музей, присвячений Тарасу Шевченку та його роль як художника в першій науково-гідрографічній експедиції Аральського моря у 1847-48 роках. Ерко співає «Яворину» <https://www.pisny.net/u-rayskim-sadu/>

Яворина

Я на світі прожив, наче спалах зорі на світанні,
Наче крапля роси, наче крик журавля – тільки мить.
Я не вірив ніяк, що й до мене прийде день останній,
І в жертвним вогні моє серце на попіл згорить.

Я ж так щедро кохав, я так вірив у зорі і очі,
І душею своєю я вас, як умів, причащав.
Але видно Господь мені краще життя напрозорив,
І до себе забрав, щоб у райським саду я співав.

Приспів :

На могилі моїй посадить молоду яворину.
І не плачте за мною, за мною заплаче рідня.
Я любив вас усіх, та найбільше любив Україну,
Певно, в цьому і є та найважча провина моя.

Хай душа переселиться в дивний той рай потойбічний,
Де таких, як і я, назліталася ціла сім'я.
Тільки нащо мені ті блаженства розкішні і вічні,
Як мені не всміхнеться донька-сиротинка моя.

У далеких світах якось раптом усе я покину,
Бо ввійде мені в душу сльозиною і чебрецем,
І додому хоч вітром, хоч променем сонця полину,
І легенько війну над твоїм, Україно, лицем.

Приспів:

На могилі моїй посадить молоду яворину.
І не плаче за мною, за мною заплаче рідня.
Я любив вас усіх, та найбільше любив Україну,
Певно, в цьому і є та найважча провина моя.

«Ерко» виступав на багатьох концертах у Львові та Києві протягом 1990 та 2016 років. Але його пластові друзі добре знали Ерка раніше, він співав біля пластових ватрах на 'Вовчі Тропі'; 'Новому Сокол'і, 'Бобрівці' і на 'Писаному Камені', та розважав на українських заходах у штатах Нью-Джерсі та Нью Йорку.

Ерко виступає з Людою Грабовською під час щорічного літнього фестивалю на Українські оселі "Союзівці", штат Нью Йорк. [Липень, 2013]

Ерко заразив нас своєю жагою до життя – через свій незламний дух, пісні, його гумор та життєвий запал. Здавалося, що він завжди жив на межі життя, і він закликав нас рухатися разом з ним та відчувати радощі, які він створив для себе та нас.

Пластун-Чорноморець Ерко

Пласт [українські скаути] відіграв дуже важливу роль у нашому житті. У довоєнній Галичині пластуни стали основою патріотичного опору польському гнобленню через такі організації, як ОУН, а пізніше УПА. Наші батьки, які самі були членами Пласту та інших патріотичних організацій, принесли цей дух із собою до Америки. Батьки Ерка були непохитними українськими патріотами і прищепили Ерку цю любов до України.

Для Ерка, Пласт і Чорноморці були його основною організацією, яка забезпечувала базу для його численних інтересів та діяльності. У цій організації він міг розраховувати на багатьох близьких друзів, які допомагали йому в його численних громадських заходах.

Ерко любив Пласт та своє коло друзів на все життя в Чорноморцях, членом якого він став у 1960 році [25-й курінь] як старший пластун, а пізніше як сенйор в 10-ому курені - оригінальний курінь його особистих героїв, таких як Шухевич, Грицай, Підгайний, Костельник, Полотнюк та багато інших героїв України.

[Ерко серпень 1962, Ювілейна Пластова Зустріч (ЮПЗ, 50-ліття), Вовча Тропа, Н.Й.]

Пласт був його постійним зв'язком з історією Галичини, в якій брали участь його батьки, як і багато хоробрих чорноморців, які загинули за здобуття суверенітету України.

Його найсильніший і найтриваліший зв'язок з Україною був через його 75-річний тісний зв'язок з Пластом та його улюбленим куренем "Чорноморці". Саме там він знайшов своїх давніх друзів, однокурсників-спортсменів, патріотів та активістів, які виступали з ним на багатьох демонстраціях та заходах, які він організовував, коли очолював Український Конгресовий Комітет Америки [УККА] в Нью-Джерсі, за незалежність України протягом десятиліть 1960-1990 років.

Його якось притягнуло до водного плавання і він знайшовся між колегами котрі тоже були тої самої думки. Коли Ерко виростав як юнак, він чув історії про Романа Шухевича та Чорноморців від своїх батьків та пластуна навколо нього. Під час війни та німецької окупації Львова мати Ерка, Володимира, служила кур'єрською ОУН.

Він став членом юнацького гуртка "**Акули**", у Нью-Гейвені, штат Коннектикут. Вже тоді стало зрозуміло, що його цікавить водне плавання. Троє членів гуртка стали Чорноморцями через кілька

років. Ярослав 'Вихор' Лучкан, який пізніше став Крайовим Комендантом Пластунів, США, та Роман 'Белог' Рондіак, який мав стати нагородженим героєм В'єтнамської війни та полковником у армії США.

Ця трійка ще більше згуртувалася, відвідуючи водно- вишкільні табори, організовані Чорноморцями в США в 1956-58р. Від сенйорів Яро Гладкого та Мирона Ганушевського, які були серед засновників Чорноморців у 1927 році разом із Романом Шухевичем, ці юнаки дізналися, що мають ті ж самі мрії, спортивні інтереси та патріотичний запал, що й оригінальні Чорноморці. Вони також дізналися, що оригінальні Чорноморці були завзятими спортсменами, які змагалися та здобували трофеї у плаванні, лещетарсві, футболі, легкій атлетиці та волейбол.

Згідно зі своєю природою, Ерко любив мандрівні табори – сплави на канойках річками та озерами. Саме тут тебе доводять до межі витривалості, а часом й за її межі. Тут ти вчишся використовувати винахідливість, працювати в команді, вчишся відповідальності, ставати чоловіком, лідером і розумієш, що означає покладатися на друзів. Саме тут ти здобуваєш льояльних друзів на все життя.

Ерко брав участь у Чорноморському таборі, разом зі своїми друзями з гуртка "Акули", присвяченому вітрильництву, з 26.VI по 3.VII, 1955 у Вавилоні, штат Нью-Йорк, на Лонг-Айленді. Через місяць він приєднався до вишкільного водно мандрівного табору з колегою Романом Рондяком, організовано 'Бурлаками'.

Учасники Чорноморського вишкільного табору вітрильництва [26.VI.- 3.VII.1955] *Перший ряд [нижній, обрізаний]: Роман Рондяк, Ерко, Славко Лучкан* *Другий ряд: Алишкевич, ?, ? ?* *Третій ряд: Г. Лащик, ?, ?, І Воєвідка*

Вишкільний мандрівно-водний табір для юнаків ч. 3, “Табір 13-ти Весел”, 1955 р.

Цей табір канойками відбувся від 1-го до 7-го серпня 1955 р. на трасі Fulton Chain Lakes, Adirondacks, NY, USA. Формальний звіт про цей табір поміщений в Кометі ч. 5-6/58-59, жовтень/листопад 1955 р. Знімка булави і учасників табору зроблена на початку табору, після того, як наладували канойки, зараз перед відїїздом.

Булава (зліва): Роман “Муньо” Левицький – бунчужний; Юрій “Чорний Джек” Федорович – Командант; Володимир “Хіна” Шарко – інтендант. Учасники, 1-ий ряд (з ліва): Володимир Рудакевич, Тарас Хархаліс*, Роман “Белок” Рондяк, Северин “Ерко” Палидович, Ярослав Небелюк. Учасники, 2-ий ряд (зліва): Ярій “Табаско” Сай*, Олег “Гуд Тайм” Ключас, Константин “Коко” Ключас, Гриць Костинюк, Юрій Витанович.

Це було дуже насичене літо для пластового таборування 1955 року. Відразу після участі Ерка в Бурлацкому таборі на початку серпня, він взяв участь у 8-й Міжнародний скаутський джемборі поблизу

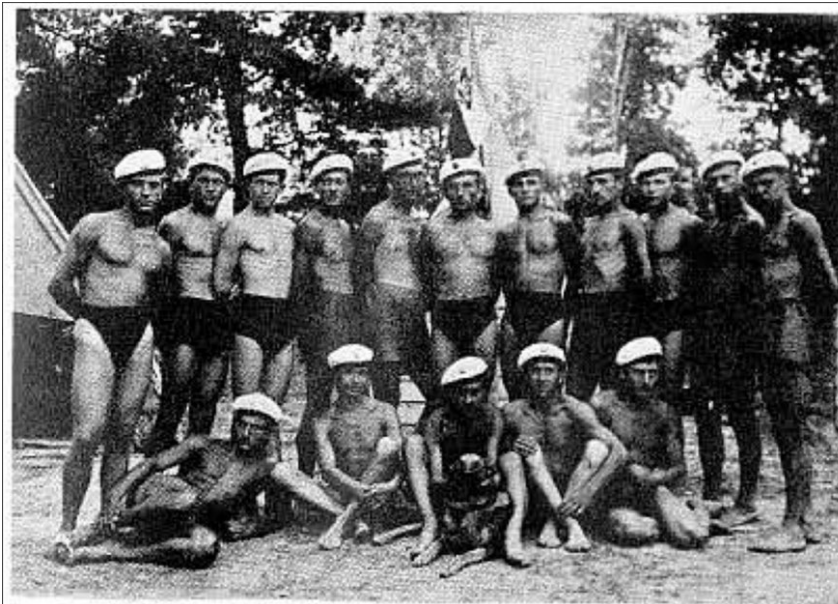
Ніагарського водоспаду, Канада. 8-й Всесвітній скаутський Джемборі відбувся у 18-28 серпні 1955 року, і в ньому взяли участь 11,000 скаутів з 71 країни. Серед українських скаутів були троє Чорноморців: **Володимир Пилишенко, Ерко Палидович та Роман Рондяк.**

Ерко тоді не міг знати, що 25 років раніше, його музичний ідол, **Богдан Веселовський**, тоже взяв участь на вишкільному водному таборі на Дністрі, організованому Романом Шухевичем та його гуртком Чорноморців у 1930 р.

Фото «Стрийські юнаки 5-го пластового Куреня ім. Князя Ярослава Осмомисла - учасники третього водного табору в Монастирці [1930] над Дністром. На цій світлині **Богдан Веселовський** має травмовану за гіпсовану руку, але не розлучається зі своєю трубою. Табори організували «Чорноморці». **Перший ряд** зліва: Стасьо (Остап) Улицький - Кропка, **Богдан Веселовський** - Боцян, Іван Гищак - Проць. **Другий ряд:**

Олесь Нагорняк - Карась, Фидьо Гайо вий, магістр права, - Роман Лебедович - Пацьо, - Юліян Іванчук, Ромко Ганкевич - Писко. **Нагорі** - Мирон Сидор

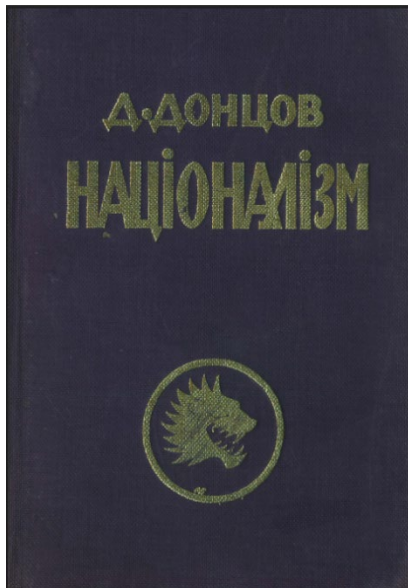
Учасники водного табору „Чорноморців”
Монастирок н. Дністром — липень 1930 р.

Ерко проніс свою любов до Пласту та Чорноморців через усе своє життя і навіть записав вибрані пісні для своїх дисків, що перегукувалися з темою Чорного моря, наприклад, «Чорноморське танго», «Солоній Вітер», «Лети тужлива пісне через море». Його гірськолижне шале в Гантері було наповнене морськими артефактами.

*Нестор "Нелько"
Кольцо Володимир
"Гарпун" Пилишенко",
"Ерко", Олег "Компас"
Колодій. Рада
"Чорноморців", 2015 р.*

У Ерка було два великих пластових героїв з довоєнної епохи: Роман Шухевич, який був співзасновником Чорноморців, та Степан Бандера, співзасновник «Червоної калини». І Шухевич, і Бандера були під великим впливом важливої праці Петра Донцова про роль Пласту у поширанні патріотизм та націоналізм, оскільки вони обидва чули його виступ на зборах старших пластунів у 1927 році.

[Донцов «Націоналізм», стор. 62]

<https://diasporiana.org.ua/wp-content/uploads/books/1603/file.pdf>

Роман Шухевич запозичив старий римський девіз, фразу '**Navigare necesse est, vivere non**' [похідний від Помпея] для свого Чорноморського куреня з книги Донцова «Націоналізм», опублікованої в 1926 році. Він навіть доручив «Чорноморцям» опублікувати промову Донцова про роль «Пласту» в 1927 р. в поширенні

ідей Донцова про патріотизм і націоналізм.

Ерко з гордістю демонстрував емблему Чорноморців на своїх автомобілях і вдома.

Оригінальну фразу '**Navigare necesse est, vivere non**' проголосив великий полководець

Помпей під час сильного шторму, перевозючи флот суден, що перевозили зерно для голодуючого Риму. У цьому випадку є важливий контекст. У небезпечних обставинах, коли Помпей та його фльота опинилися посеред сильного шторму, коли капітани закликали його повернутися, Помпей проголосив: «**Navigare necesse est, vivere non**» (мореплавство необхідне, життя не потрібне), що означало, що їм потрібно плисти вперед, ризикуючи життям, бо була важливіша мета — врятувати Рим від голоду.

Донцов інтерпретував фразу, яку прославив Помпей у 65 році до н. е., як “**стремління — все, жертви й вигода — ніщо**”. Саме таку інтерпретацію Шухевич та його друзі "Чорноморці" прийняли для свого курінного гасла. Ерко прожив своє життя, керуючись цим гаслом.

Гей, пластуни! Гей, юнаки!
Ми діти сонця і весни,
Ми діти матері-природи!
До нас шумить зелений бір,
В ліси, поля, до вольних гір,
На ясні зорі, тихі води! (4)

Гей, пластуни! Гей, юнаки!
Життя — не жарти, не казки,
А праця, бурі і негоди!
Гартуймо ж наш юнацький дух.
Юнацьке гасло: воля й рух!
Ніщо нам лихо, ні пригоди! (4)

Гей! Пластуни! Гей, юнаки!
Народу вольного сина,
Сини краси, сини природи,
Не зломимо своїх присяг,
Веде нас гордо вольний стяг
До щастя, слави і свободи! (4)

І, по правді кажучи, відлуння цього настрою можна знайти в гімні «Закарпатських пластунів», який ми співали на кожному піднятті прапора, що розпочинало день у наших пластових таборах.

1962 рік був першим разом, коли я зустрів Ерка на нашій Раді, де я став кандидатом до Чорноморців. І мене вразило, наскільки він був унікальною особистістю. Він виділявся серед усіх своїх однолітків, і було багато інших з великими «особистостями», включаючи Славка Лучкана, Ореста Гаврилюка, Володимира Пилишенка, особливо Юрія Бойчука та Влодка Томина.

Вони були унікальними особистостями і нагадали мені якою, як я собі уявляв, могла б виглядати первісна група Чорноморців, яка заснувала 10-й курінь ще в 1927 році, під керівництвом Романа Шухевича, Яра Гладкого, Івана Сеніва та Богдана Підгайного.

Спортсмени Чорноморці

Перші «Чорноморці» тієї епохи були дуже спортивно орієнтованими, як у лещетах, так і у футболі, плаванні та легкій атлетиці.

Роман Шухевич (11-й зліва) посередині

гравців футбольної команди 10-го пластового куреня УУСП «Чорноморці». Львів, 1929 р.

Вони здобули багато індивідуальних та командних трофеїв у період 1927-39 років, одночасно проводячи підпільну діяльність ОУН проти польського режиму.

Чорноморці: Першун у легкоатлетичних змаганнях на площі Сокола-Батька у Львові, 1930

• **Стоять спереду:**

• Мирослав Гаврилюк (згинув 1941р), Євген Полотнюк (згинув 1943), Роман Рак (помер 1999р)

• **Ззаду:** Роман Рубачек (згинув 1941р), Петро Галібей (помер 1936р), Богдан Хамула (згинув 7.1941), Остап Струк (згинув 1941р)

У 1929 році Роман Шухевич із своїм куренем "Чорноморці" організував естафету принесення землі з Маківки на Янівське кладовище. У цій естафеті на 150 км брали участь багато старшопластунських куренів.

Маківка — це гора в Карпатах, яка має велике історичне значення, особливо для Пласту, де відбулися ключові події, що символізують боротьбу за Україну, зокрема, пов'язані з [Січовими Стрільцями](#). Пластуни шанують Маківку, проводячи там виховні таборування та вшановуючи пам'ять загиблих героїв. 29 квітня— 2 травня 1915 Легіон УСС (бл. 2,2 тис. старшин і стрільців) боровив тут перевали від наступу російської кавалерії.

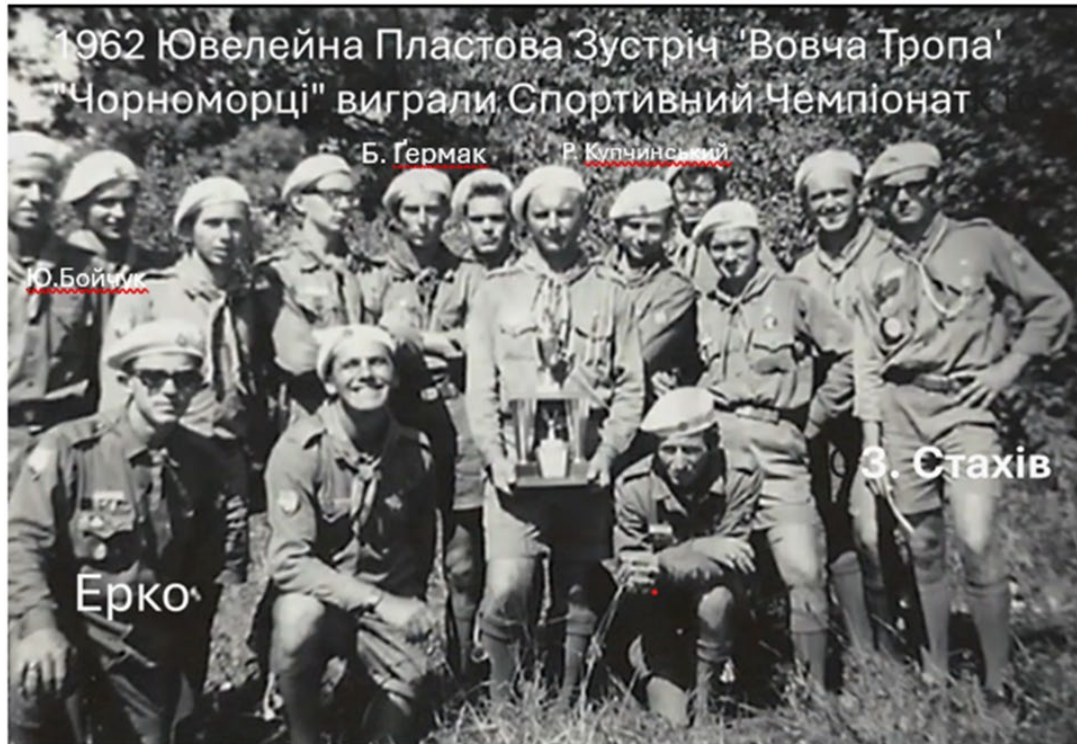
Панахида на горі Маківці (Згод. ранку), після якої посвячено землю, яку в урні ст. пл. „Чорноморці” штафетою передають на Янівське кладовище у Львові (23. VI. 1929).

Члени 10-го куреня УУСП «Чорноморці» отримують кубки за перше місце в дружинному марші серед команд старших пластунів. Зліва праворуч: 1-й ряд — Яро Гладкий, Антін Сілецький, Антін Івахнюк, Юрій Шухевич; 2-й ряд — Роман Шухевич, Ярослав Карпевич, Петро Галібей. Львів, 29 травня 1930 р.

У 1930 році Чорноморці знову виграли естафету на 150 км від Маківки до Янівського цвинтаря. Участь брали курінний Яро Гладкий та брати Шухевичі, Роман та Юрій.

Всього через покоління «Чорноморці» відновили свою спортивну спадщину та традиції попередньої епохи, і почали брати участь і домінувати в українських видах спорту в США та Канаді. Вони досягли успіхів у волейболі, легкій атлетиці та лижному спорті

І все почалося з їхніх перемог у волейболі та легкій атлетиці, щоб виграти загальний спортивний трофей на Ювелейні Пластові Зустрічі (ЮПЗ) в серпні 1962р. на пластові оселі "Вовча Тропа".

Ерко грав у складі чемпіонської волейбольної команди Чорморців, яка перемогла 10 найкращих старшопластунських команд з Америки і Канади.

Легка атлетика

«Чорноморці» спочатку зосередилися на легкій атлетиці та волейболі, оскільки кілька учасників змагалися в університетських та клубних командах, а потім перейшли до тенісу та лещетарського спорту. Вони вивчали лещетарство на Бурлацьких зимових таборах.

"Чорноморці" змагалися і були чемпіони СУАСТ-Схід та УСЦАК з легкої атлетики 1964-78 років.

**Команда "Чорноморці",
УСЦАК 1-ше місце
Графтон, Канада VIII.
1974**

І всі змагуни Команди Чорноморців в 1970-х роках часто були 15-25 сильними, і **саме в ті**

роки (1974-77) вони перемагали у чоловічі групі та виграли чемпіонат УСЦАК-у серед чоловіків

.

**Команда "Чорноморці" 1964р.
УСЦАК Діброва 2-ге місце, чоловіки**

**З ліва: О. Мацілиський, О. Попович,
В. Томин, З. Стахів**

**Дві Волейболні команди
"Чорноморці".
1980 СУАСТ-схід змагання
СУМ оселя, Ellenville NY
1-ше і 2-ге місце
[Посередині стоять Ерко та Орест
Федаш].**

**Команда Пласт-ЧМ, виграла кілька турнірів
СУАСТ-Схід в періоді 1975-82, і виграла 5
чемпіонатів УСЦАК-у від 1985-1989р.**

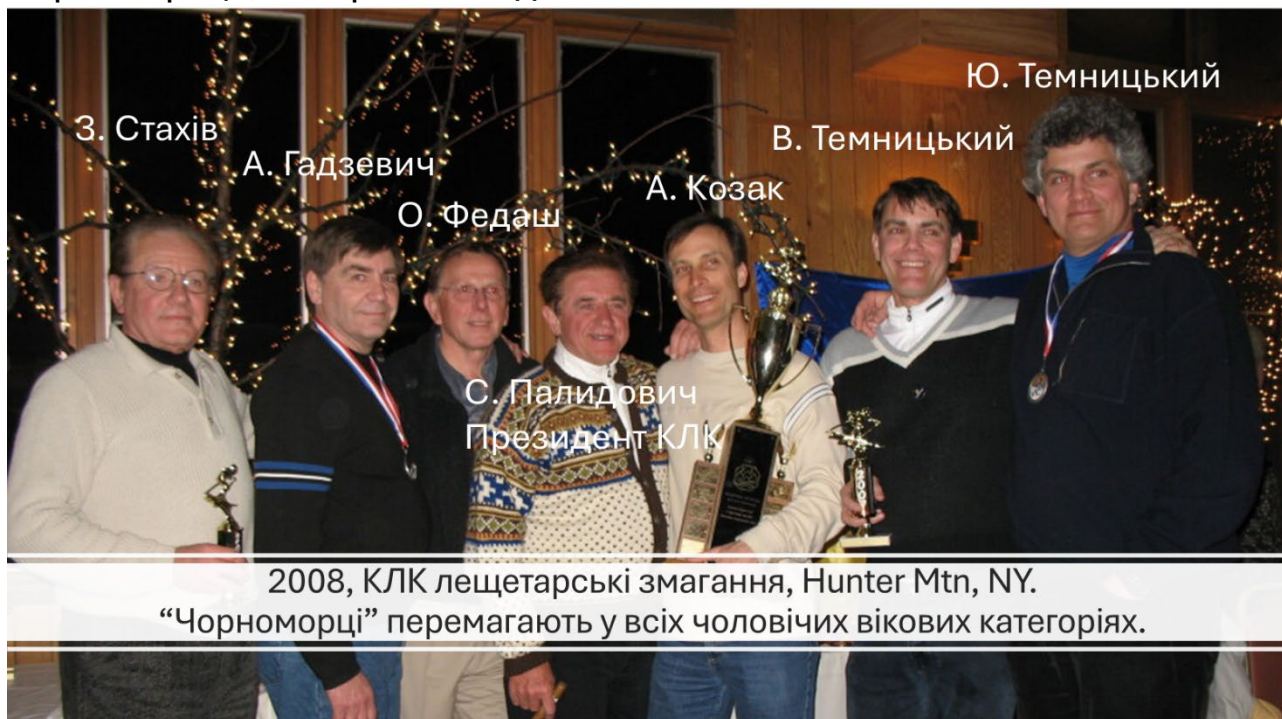
Пласт "Чорноморці" Волейбольні Чемпіони
Українська Олімпіада - Липень, 1988
УСК Тризуб, Філадельфія
стоять: І. Білинський, Б. Новаківський,
Б. Іваськів, О. Богатюк, З. Стахів (кап.),
П. Гунчак, Н. Паславський
лежать: Т. Ковалик, В. Кравець

Лещетарство

Палидович, сам визначний лещетар та інструктор, не міг тоді знати, що він слідував за стопами Романа Шухевича та Романа Рубачика, які були активними конкурентами та лещетарськими чемпіонами КЛК в роках 1928-39.

Протягом чотирьох десятиліть (1980-2018) наступна генерація молодших „чорноморців” стала досконалыми лещетарями та

чемпіонами – так як Андрій Гадзевич, Марко Ґудзяк, Влодко і Юрко Темницькі, і Андрій Козак. Вони зішлися у чудовій низці чемпіонатів КЛК з лещетарства, з 2006-2008 років, разом зі старшим поколінням лещетарів Чорноморців. Практично 10 лещетарі-„чорноморці” зібралися на горі Гантер щоб змагатися в щорічні змагання організовані проводом КЛК, котру очолював майже 20 років, Чорноморець, Северин Палидович

Найновіший ланцюг тріумфів і рекордів припав на 24 лютого 2007 р., а за ним згадаємо й пам'ятні змаги КЛК 8 березня 2008 р. в Гантері. У забігу 2007 р. **Андрій Козак** мав найкращий час всіх змагунів та виборов звання „Найкращий лещетар КЛК”. Із забігу 2008 р. запам'яталося те, що Андрій Козак побив рекорд гантерського рекордсмена НАСТАРу, завоювавши платинову медаль. Згодом Андрій Козак два терміни очолював «Краєву Пластову Старшину (КПС-США)», як і «Чорноморець» Юрій Гук.

Ерко- Громадський та політичний діяч

Як єдина дитина, Ерко виховувався в дуже патріотичній українській родині. Цей патріотичний запал посилювався його довічною тісною співпрацею з Пластом і, зокрема, з Чорноморцями. Він висловлював свої політичні, різкі антирадянські погляди рано, ще будучи студентом Єльського університету.

Політична філософія, що формувалася в нашій дорослій літа, як і філософія Ерка, формувалася численними зовнішніми політичними подіями, пов'язаними з холодною війною.

Коли Боб Ділан гіпнотизував «бебі-бумерів», його колега, Володимир Висоцький, набував популярності в СРСР. «Шістдесятники», український дисидентський рух 1960-х років, які були інтелектуальними спадкоємцями Костомарова та Драгоманова, тільки починали формуватися. «Самвидавці» не були американськими «гіппі». Лев Лук'янанеко, Ніна Строката, Василь Стус та В'ячеслав Чорновіл («Лихо з розуму», 1967), Ліна Костенко та Валентин Мороз не боролися за ті ж ідеали, що й «Чиказька сімка» чи інші радикальні групи в Америці.

Це стало нашим світом – світом асиметричних контрастів, представлених як моральні еквіваленти. Так, ми жили в паралельному всесвіті з дуже різними реалітетами. Хвилі арештів «шістдесятників» в Україні у 60-х, 70-х та 80-х роках мали глибокий вплив на нас, як і придушення Угорської революції 1956 року та Чехословацької революції 1968 року, а потім убивство Боббі Кеннеді та Мартіна Лютера Кінга в 1968 році. Ми співали американські народні пісні та пісні протесту («Blowin' in the Wind») на наших «вечірках», так само, як ми відкривали для себе музику Володимира Івасюка («Червона рута») під час вихідних на «Союзівці» та пластових ватрах.

Наш світ зменшувався в розмірах, а знання розширювалися експоненціально. Підлітками ми були на порозі багатьох змін, що відбувалися одночасно. Кінець 1950-х років ознаменувався початком космічної гонки та появою перших мікрочипів і комп'ютерів. Але що

ще важливіше, цей період віщував широкі культурні та політичні зміни в США та світі – зміни, про які мало хто з нас, хто живе в нашому замкнутому паралельному всесвіті наших відповідних українських культурних центрів, знав до обрання Джона Ф. Кеннеді та відкриття «Нового кордону».

Майже все, що ми бачили на незнайомій американській політичній сцені, ми розглядали виключно крізь призму холодної війни. Наші юнацькі роки були позначені швидкістю подій, які визначили холодну війну та всі її наслідки: Супутник (4 жовтня 1957 року); перша радянська ракета (Лунік-1; 2 січня 1959 року), що пролетіла повз Місяць; поїздка Анастаса Мікояна (віце-прем'єра СРСР) до Нью-Йорку 4 січня 1959 року; «Доктор Живаго» Бориса Пастернака; візит Фіделя Кастро до Нью-Йорку, Вашингтона та Бостона у квітні 1959 року; візита Хрущова до США 15 вересня 1959 року; збиття літака-розвідника U-2 напередодні саміту 1 травня 1960 року; удар Хрущова черевиком об трибуну на відкритті сесії ООН у вересні 1960 року; та обрання Кеннеді 4 листопада 1960 року. Ми були на межі ядерної війни через Кубинську ракетну кризу та Берлінську стіну.

Це була епоха «Шпигуна, який прийшов з холоду» та Джеймса Бонда. Це події, які захопили нас і задали контекст для решти нашого життя та наших кар'єрних шляхів. В'єтнамська війна тільки починалася, але мало хто з нас звертав увагу на проблеми, що назрівали за півземної кулі, і ми ніколи не уявляли, як це змінить наше життя.

Цей постійний потік подій холодної війни означав для нас, українських емігрантів, набагато більше, ніж для пересічного американця, чий погляд на холодну війну породжував постійний стан страху перед «атомовою бомбою». Ми розпочали наш активізм «холодної війни» ще підлітками, демонструючи перед радянським посольством або ООН щоразу, коли відбувалося якесь злочинне діяння з боку СРСР – а їх було багато. Водночас до нас підкралася глибока культурна революція, яка мала похитнути основи американської демократії через десятиліття. Це була епоха радіоактивних сховищ, а водночас і зміна звичаїв і ставлення населення до В'єтнамської війни.

І поміж усіма цими монументальними кризами ми жили як могли посеред глобального хаосу, присвячуючи весь свій вільний час Пласту, українській школі, нашій церкві та культурним установам, водночас майже щотижня демонструючи проти терору Радянського Союзу на знак солідарності з рідинами, які залишили наші батьки.

І одночасно ми виховували свої сім'ї, закінчували університети та розпочинали свою кар'єру. А Ерко розпочав свою політичну антирадянську освіту в престижному Єйльському університеті

SVOBODA, UKRAINIAN WEEKLY, SATURDAY, MAY 10, 1958

PIK LXV

Ч. 89

IN TWO SECTIONS

Yale U. Freshman Argues Case For Independence of Ukraine

NEW HAVEN, Conn. — Speaking at a mock United Nations session held recently at Yale University, a delegation of free Ukrainians that included a Ukrainian-born Yale freshman argued the case for Ukraine's independence.

Severyn Palydowycz, student, opened the debate by telling of the ruthless domination of Communist Russia and her tyranny over the Ukrainian people. He spoke of Ukraine's past history, her position in Europe, and the problem she poses today for the Soviet Union. Mr. Palydowycz also told of his personal experiences after the first occupation of Western Ukraine by Soviet troops.

Supporting his arguments were Dr. Iwan Kyzyk and Wasyll Gina.

Other students taking part in the session indicated they had believed Ukraine to be a free sovereign state in the U.S.S.R.

Severyn Palydowycz

Ukrainian representation in the debate was sponsored by the New Haven Branch of the Ukrainian Congress Committee of America.

Хоча Сполучені Штати перебували в розпалі холодної війни проти комуністичної Росії та Китаю, у 1950-х і 60-х роках професори престижних університетів і гімназій великих міст викладали просоціалістичну історію, яка явно надавала перевагу радянським версіям історії України.

Десятиліття з 1960 по 1990 рік були найполітичнішими для всіх українських

громад у США. Антирадянські демонстрації, організовані українськими громадськими інституціями, були звичним явищем у кожному великому місті. Зростання дисидентського руху в СРСР та

Україні, зокрема, загостило фокус цих демонстрацій та активізму, тому що ми могли назвати людей, які виступали за свободу.

Ерко не так займався ідеологічними дебатами навколо українських дисидентів – чи були вони націоналісти, комуністи, соціалісти чи панславісти, як колись були Шевченко і Драгоманов. Його сильною стороною була організація та мобілізація громади Нью-Джерсі до дій та активізму.

Він спирався на велику групу друзів-пластунів та чорноморців, які вже, по своєму, були самостійними лідерами, як і були чорноморці-ОУН члени в 1920-х і 1930-х роках, у своєму опорі польському гніту в Галичині.

Ерко був дуже активним у своєму районі Пассаїку, штат Нью-Джерсі – як професійно, так і політично, а також у Пласті в період 1970-1990 років. Він став директором середньої школи Кліфтон; був обраний головою УККА північного Нью-Джерсі; організовував спортивні заходи Пласту [легка атлетика, волейбол] та пластові «Свята Весна».

Як голова УККА він активізував та посилив політичну роль українців у

політичних
справах штату
Нью-Джерсі.

*Прокламація
губернатора
Нью-Джерсі
Брендана Бірна з
нагоди "Дня
незалежності
України", 21
січня 1976 року*

Але його найбільшим внеском як голова УККА/Нью-Джерсі була активізація української громади на підтримку Гельсінської групи в Україні та постійний тиск на американських політиків, щоб ті сприяли звільненню українських політичних в'язнів.

Почалося це в 1960-х роках із «Шістдесятників», до яких входили Ліна Костенко, Василь Симоненко, Іван Драч, Віталій Коротич, Іван Дзюба, Євген Сверстюк, Валентин Мороз, Іван Світличний, а згодом — Василь Стус.

А активізм Ерка продовжувався за постійної підтримки Української Гельсінської групи, заснованої в листопаді 1976 року Валентином Морозом, Олексом Тихим, Надією Світличною та Леонідом Плющем. До 1983 року Українська Гельсінська група мала 37 членів, з яких 22 перебували в таборах для військовополонених, 5 – у вигнанні, 6 емігрували на Захід, а 3 були звільнені та проживали в Україні.

Ерко та українська громада Нью-Джерсі були одними з перших, хто привітав Валентина Мороза після його звільнення в квітні 1979 року.

В. Мороз, губернатор Бирн, 'Ерко' Палидович

церемонія 21 січня, 1980

**Ерко привів і представив (в робочій зустрічі)
Валентина Мороза
Губернатору Штату Нью Джерсі**

Політичний вплив Ерка на українсько-американські відносини був найефективнішим на посаді директора УККА за часів першої адміністрації президента Рейгана. Ерко був відомий як рішучий прихильник Республіканської партії.

Президент Рейган та Ерко на передвиборчому мітингу республіканців, 1984 рік

Ерко допомагав організувати надзвичайно успішний Український фестиваль у Нью-Джерсі 'Гарден Стейт Мистецький Центр' від 1976

до 1984 року. Центр має ємкість 7000 місць та ще 10 000 місць на сусідньому терені. Він також кілька разів виконував обов'язки ведучого церемоній протягом цього періоду.

ТРЕТІЙ УКРАЇНСЬКИЙ ФЕСТИВАЛЬ У НЬО ДЖЕРСІ — МАСИ НАРОДУ ОПЛЕСКУВАЛИ МОГУТНІЮ АМЕРИКУ І БЕЗСМЕРТНУ УКРАЇНУ

му). Назвемо працівників Фестивального Комітету: голова — Зенон Онуфрик, заступники — Ярослав Мулик та Северин Палидович; члени комітету публікацій — голова Кенет Ваньо, Стефанія Букшована і Лариса Герман; комітет квитків — В. Рудакевич і Богдан Кобзар; за вечірню програму відповідала Оксана Соболта,

“Свобода”, 5 червня 1976 року

Період між 1976-84 роками, коли Ерко був головою УККА, був найактивнішою та найпродуктивнішою політичною діяльністю Ерка від імені української громади в Нью-Джерсі.

Він організовував та очолював протести від імені української

«Гельсінської групи» та інших дисидентів.

У червні 1980 року Ерко, як організатор Українського фестивалю, який відвідали понад 7000 українців, відіграв важливу роль у залученні президента Рейгана та його дружини Ненсі до участі в ньому.

Over 7,000 attend Garden State Ukrainian Festival

Ronald Reagan is among guests

by Helen Perozak Smindak

HOLMDEL, N.J. — Undaunted by summer showers which drenched the New Jersey area at midday, over 7,000 persons from New Jersey and neighboring states thronged to the Garden State Arts Center on June 1 for the sixth annual Ukrainian Festival.

The Ukrainian day was the season opener for the 1980 series of ethnic festivals at the center.

Festival patrons, who included hundreds of senior citizens and teen-agers as well as scores of toddlers and even infants in strollers, anticipated a day of Ukrainian revelry — arts, crafts, foods, music, song and dance. They got all that and much more.

Presidential candidate Ronald Reagan and his wife Nancy, New Jersey Gov. Brendan Byrne and President Carter's ethnic adviser, Stephen Aiello, came to the fair. Ukrainian dissidents Valentyn Moroz and Nadia Svitlychna and many distinguished American citizens also took part in the festivities.

Mr. Reagan, tanned and smiling, told a group of Ukrainian community representatives at a press conference held soon after his arrival that he would plan a meeting with Ukrainian leaders "where we can talk about matters that are of great concern to you."

Gov. Byrne, introduced during the stage program by New Jersey Highway Authority commissioner Thomas H. Kean, greeted the audience with a resounding "Vitayu vas."

"You have a great show, you have a great people, you have a great cause. I'm proud to be here today," he said, eliciting thunderous applause from the concert patrons in the vast amphitheater and the hundreds of spectators seated on the surrounding grassy slopes.

Performers salute the audience during the finale of the Ukrainian Festival's evening program.

Rona Sochan Hadziewicz

theater and the hundreds of spectators seated on the surrounding grassy slopes.

Mr. Aiello, accompanied by his assistant, Natalie Sluzar, took in the festival sights, including the evening concert.

Mr. Reagan's visit added an aura of glamor and excitement to a day already chock full of delights for the eye, the ear and the palate.

Ukrainian bands and youth ensembles performed on the open-air plaza stage during the afternoon. Nearby, over 20 folk art concessions, a dozen fine art exhibitors and eight food bars occupied three mammoth tents.

Festive color

The performers' costumes, the embroidered shirts and dresses worn by many patrons, and the yellow-and-white striped tops of the exhibit tents combined to give festive color to the scene.

Fluttering above the plaza were the blue-and-yellow flag of free Ukraine and the Stars and Stripes of America.

The evening concert program in the amphitheater, emceed by Cecil Semchysyn of Winnipeg, included appearances by singer/actor Ed Evanko, singer Irena Welhasch, bandurist Peter Kosyk, the Dancing Sopilka ensemble of Philadelphia, the 50-member SUM-A Ukrainian dance ensemble from Chicago, and the Tempo and Iskra bands.

Absent from the festival because of last-minute immigration problems were the Rushnychok band, scheduled for the stage show, and Sonya-Gural and her puppets, who were to have appeared on the plaza stage.

Spirits ran so high during the day that festival-goers were loathe to leave the grounds after the evening program

ended. Many stood about chatting with old friends, while family groups picnicked near their cars on grassy areas in the parking lots.

The young set hightailed over to the Assumption Ukrainian Catholic Church hall in Perth Amboy to dance to the music of the Tempo, Chervona Kalyna and Iskra bands.

There, keyed up by kolomyika tunes, the fancy footwork of Ukraina ensemble members and a couple of impromptu songs by Ed Evanko, the 800 participants turned the social gathering into a contest that lasted long after the musicians packed up their instruments at 2 a.m.

A benefit reception honoring concert performers, held after the stage show in the arts center's Celebrity House, was

(Continued on page 8)

Vyacheslav Chornovil brought to trial

NEW YORK — Ukrainian Helsinki monitor Vyacheslav Chornovil was

This time Chornovil is not being tried under political articles but under Article

Ненсі Рейган, Рональд Рейган та Ерко на Українському фестивалі, червень 1980 року

Chornovil has been deprived of freedom since 1972, when he was arrested during the wave of arrests of Ukrainian intellectuals. At that time, he was sentenced to six years of imprisonment and three years of exile for "anti-Soviet agitation and propaganda."

It is also not certain if the Moscow lawyer who was to defend Chornovil actually appeared at the trial. The uncertainty of the given situation stems from the recent refusal of 27 lawyers — under pressure from the KGB — to take the cases of dissidents.

Ronald Reagan addresses Ukrainian community leaders and the press gathered in the folk arts exhibit tent. On the left is his wife Nancy; on the right is Severin Palydowycz, president of the New Jersey UCCA Coordinating Council.

Висновки

Ми вирости у світі багатьох зв'язків – з минулим і сьогоденням України. Хоча наші батьки були змушені покинути Україну, за яку вони боролися проти польського гноблення до війни, і під час війни, вони навчили нас шанувати історію України через її вірші, пісні, балади, битви та її героїв. Їхній незламний дух також передавався нам через організації, які вони створили, щоб ми могли йти їхніми слідами.

Як нещодавній іммігрант, унікальна особистість Ерка спочатку знайшла своє місце в українській громаді Нью-Гейвена, штат Коннектикут, де його батько знайшов роботу, а потім у більшій громаді Кліфтон-Пассейк, штат Нью-Джерсі. Ніша Ерка перетиналася з багатьма організаціями: Пластом, українською школою, спортивними клубами, УККА та КЛК. А під усіма ними були пісні Ерка та його радісний дух, які підняли три покоління українців і його друзів.

Кожна людина виконує багато різних ролей у житті – сімейну, професійну, соціальну та громадянську. Ерко виконав усі ці ролі та кілька інших, які я мав змогу побачити протягом понад 60 років дружби з ним. Але понад усе, він був відданим сім'янином – чоловіком своєї коханої дружини Олі та батьком своїх дітей та онуків.

Оля та Ерко, Гантер, 2005

Він мав складну, багатошарову особистість, в якій домінували його українська спадщина та патріотизм, які він виражав через свою музику, зв'язок з Пластом, численних друзів та підтримку громади та культури.

Людська свідомість – це калейдоскоп досвіду – минулого, теперішнього та майбутнього. Це потік подій, який розмиває до купи багато досвіду, ідей та звичок, сформованих протягом життя. Але

ламання звичок та життя на межі розширює цей досвід, роблячи життя яскравим та змістовним.

Ми завжди шукаємо чогось поза повсякденним – чи то релігія, чи нові пригоди, чи нових друзів. І ми постійно перевіряємо те що, як нам здається, ми знаємо, за допомогою нової інформації, яку ми отримуємо, виходячи за межі наших звичок та ролей. – через свій незламний дух, свої пісні, свій гумор та свої пристрасті.

Ерко мав подвійну особистість – у ньому жили вільний дух і блиск сценічного артиста, що жили в тілі дисциплінованого педагога. Ми бачили його мистецький дух у співі, розвагах і лещетарстві, і його дисципліна яку

він демонстрував у своїй вчительській професії, організаторські здібності та відданість Пласту.

Ерко мав достатньо яскравості, хисту та зухвалості, щоб зрівнятися з

усіма своїми друзями. Це прийшло йому природно. Ерко був натуральним актором, ув'язненим у тілі педагога. Він любив виступати – безсумнівно, завдяки генам, успадкованим від батьків. Цю сторону його можна було побачити ще з ранніх підліткових років, коли він та його найближчий друг **Роман Рондяк** вбиралися на костюмований бал.

Щороку, коли ми зустрічалися з ним на початку нового лещетарського сезону, у нього був новий костюм, нова пара найновіших лещет, рукавички та черевики, а також

дуже яскравий скандинавський светр. Він мав мати все найкраще та наймодерніше.

Ми все шукаємо якійсь запал у нашому житті – і Ерко багато додав до цього запалу. Здавалося що він завжди жив на межі життя, і він закликав нас рухатися разом з ним та відчувати радощі, які він створив для себе та для нас.

Ерко, одягнений у шейховський одяг, вітає Зенона Стахіва після його

повернення з Іраку, [Гантер - вересень 2003 р.]

Він створив своє власне сузір'я унікальних особистостей – усіх нас, чорноморців та близьких друзів – щоб ми могли бути частиною унікального сфера, яке він створив – світу, який ми цінуємо, бо він такий відмінний та неповторний.

Ерко змушував нас сміятися, плакати, співати від радості та переживати відчуття захоплення, яке рідкісне для людини. Він дав кожному з нас те, чого нам бракувало в самих собі. Він був нашим аватаром – втіленням ідеї та способу життя – прямолінійним, сміливим, безтурботним, мужнім, рішучим, радісним, відважним, авантюрним, бешкетним, а іноді

й суворим. Але він зробив життя вартим того, щоб його прожити, для всіх нас.

Він був шансон'є, трубадуром, бардом та оповідачем цікавих подій. Через його пісні та оповіді ми пережили історію України, її тріумфи та трагедії, а також її незмінну героїчну спадщину.

Ерко придбав у Львові дорогі, гарні гітари ручної роботи, щоб мати в руках інструмент, який би зігривав серце та

душу, і резонує з мелодіями його дорогої України. Він збирав для нас пісні, немов квіти, щоб дарувати їх нам. Його пісні – це скарб, який він залишив нам для приємності і задоволення.

Ерко мав велике его та риси, недоліки і дивацтва, типові для мистців, але коли ти був з ним, усе це забувалось і прощалося. За час, проведений з Ерком, ти повністю розумів і відчував значення «*joie de vivre*» – радості життя. З Ерком ніколи не було нудно – завжди були пісні, жарти, сміх, дискусії, суперечки та дії.

Як люди, ми підвладні широкому спектру імпульсів та прагнень, що прагнуть глибшого задоволення, яке ми не можемо визначити. Ерко задовольнив деякі з цих імпульсів, які виходили за межі звичайних ритуалів нашого життя. **«Memento mori, memento vivere»** – це латинський вислів, що означає «Пам'ятай, що ти помереш, пам'ятай, що ти мусиш жити». Це цілком могло б бути девізом Ерка. Цей вислів поєднує роздуми про швидкоплинність життя з активним прагненням радості, почуття та дійсних переживань.

Якби в Ерка був сімейний герб, на ньому були б зображені гітара, лещета, пластова лілейка та якір.

Розділи контактів на наших мобільних телефонах та електронних листах всіяні нагадуваннями про смертність – номерами телефонів та адресами електронної пошти друзів та родини, які померли. Кожен залишив після себе щасливі спогади – ніхто більше, ніж Ерко.

Розум Ерка був незадоволений спокоєм. Він завжди шукав нових захопливих пригод, насолоджуючись пошуком нових цілей та знаходженням радості в теперішньому моменті. І багатьох із нас він взяв із собою у свої вічні пошуки нових та неповторних пригод.

Банкет Сторіччя КЛК, 1 березня 2024 р. Лещетарський Чемпіонат Hunter Mountain, N.Y.

Протягом останніх 25 років своєї кар'єри Ерко був дуже залучений до розширення та підтримки КЛК. Він найбільше гордився тим, що розвинув КЛК до такої міри, що 100 змагунів регулярно брали участь у щорічних чемпіонатах, і понад 200 людей рали участь в щорічному банкеті після перегонів.

В останній період свого життя, після виходу на пенсію, Ерко вважав своїми найтривалішими та найгіднішими досягненнями свою музику та відродження КЛК.

[Ерко і Зенон Стахів, Гантерська гора, 1990]

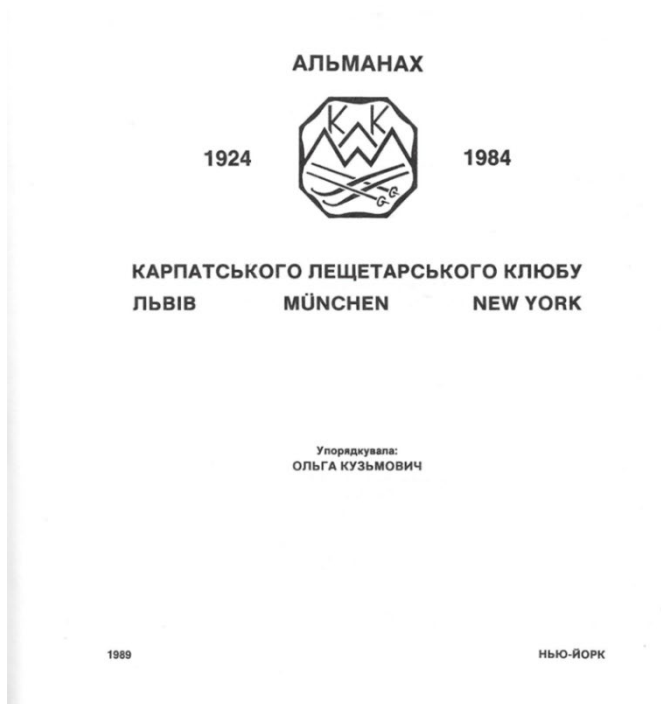
Ерко був лише один, і нам випала честь бути його друзями стільки років, бо він приносив радість і захоплення на кожну нашу зустріч. Ми з нетерпінням чекали кожної зустрічі з ним. Віктор Гюґо колись сказав, що 40 років – це старість молодості, а 50 – юний вік старості. Ерко був завжди молодим – у нього був неприродний ентузіазм і жага до життя, які заразили всіх нас. Ерко жив швидкісним життям і вів нас усіх у шалену та радісну поїздку.

***PS** Хоча Ерко був справді унікальною особистістю і виділявся серед усіх інших, було багато інших унікальних людей, пов'язаних з КЛК, яких я знав, коли почав перші кроки на лещетах у 1957 році, будучи юнаком, на моєму першому пластовому лещетарському таборі, організованому Бурлаками на горі Вайтфейс. Там я зустрів основну групу людей, які керували КЛК від його відновлення в США в 1953 році до виходу на пенсію в 1990-х роках.*

Мені пощастило спілкуватися з ними протягом наступних 50 років у багатьох різних ситуаціях - на пластових таборах, змаганнях КЛК, чемпіонаті Союзівки з плавання та на тенісних ігрищах. «Цюха» Ференцевич, Ярослав Рубель, Роман «Сват» Гавриляк, Богдан "Дада" Рак, 'Гоґо' Слупчинський, Юрій 'Куба' Кулчинський та Володимир 'Дзюньо' Гнатківський. Також такі видатні «Бурлаки» та давні члени КЛК як Богдан «Білий Джек» Яців, який піднявся на Монблан у 1947 році, та Мирослав Шарко. Кожен з них був дуже цікавим по-своєму, і вони заслуговують на особливу шану, щоб відобразити їхню унікальну відданість КЛК, Бурлакам та Пласту. Але вони були на покоління старші, і я не знав їх особисто так добре, як Ерко. Вони були моїми наставниками, провідниками та взірцями

для наслідування, і вони були основою КЛК протягом більш ніж покоління. Їм належить окремі поклони та поширені життєписи. На щастя, вони залишили після себе багато розповідей про свої ранні лещетарські пригоди після війни, в таборах для біженців в Баварії та Австрії, і про те, як вони відновили КЛК і організовували чемпіонати з лижного спорту. Ці розповіді можна знайти в

**Альманах Карпатського
Лещетарського Клубу 1924-1984**

https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9A%D0%B0%D1%80%D0%BF%D0%B0%D1%82%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9_%D0%BB%D0%B5%D1%89%D0%B5%D1%82%D0%B0%D1%80%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9_%D0%BA%D0%BB%D1%83%D0%B1

<https://100kroktiv.info/2018/06/havrylyak-roman-svat-in-memoraim/>

<https://100kroktiv.info/2018/02/zi-spomyniv-svata-nas-ne-zlyakaje-lyavina/>

Книга Ватаги Бурлаків. Нью Йорк-Львів, 2010

<https://100kroktiv.info/2013/02/vidijshov-na-vichnu-vatru-pl-sen-bohdan-yatsiv-bilyj-dzhek/>

<https://diasporiana.org.ua/wp-content/uploads/books/14897/file.pdf>

<https://archive.svoboda-news.com/wp-content/uploads/Svoboda-1960-173.pdf>

<https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%93%D0%B0%D0%B2%D1%80%D0%B8%D0%B%D1%8F%D0%BA%D0%A0%D0%BE%D0%BC%D0%B0%D0%BD%D0%9B%D1%8C%D0%B2%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%87>

<https://dyvys.info/2015/02/24/pro-karpatskyj-leschatarskyj-klub-rozkazhut-u-lvovi/>

<https://www.ldufk.edu.ua/news/andrij-sova-ta-olga-zinkiv-vzyaly-uchast-u-speczpogashenni-poshtovyh-konvertiv-ta-marok-vypushhenyh-z-nagody-100-richchya-karpatskogo-leshhetarskogo-klubu-foto/>

